

ZENON PIROWSKI

STOPY NIKLU
JAKO NOWOCZESNE TWORZYWO ODLEWNICZE
DO PRACY W EKSTREMALNYCH WARUNKACH
EKSPLOATACJI

INSTYTUT ODLEWNICTWA

KRAKÓW 2013

Recenzenci wydawniczy:
prof. dr hab. inż. Zbigniew Górny
dr hab. inż. Krystyna Pietrzak

Redaktor Naczelny:
prof. dr hab. inż. Jerzy J. Sobczak

Opracowanie redakcyjne:
inż. Marta Konieczna
mgr Anna Samek-Bugno

Skład komputerowy:
mgr Anna Samek-Bugno

Projekt okładki:
mgr inż. Jan Witkowski

© Copyright by Instytut Odlewnictwa, Kraków 2013

WSZELKIE PRAWA ZASTRZEŻONE
Całość wydawnictwa ani żadna jego część nie może być
powielana ani rozpowszechniana bez pisemnej zgody
posiadacza praw autorskich

ISBN 978-83-88770-91-3

Przygotowanie i druk: Instytut Odlewnictwa, ul. Zakopiańska 73, 30-418 Kraków
Wydanie I. Nakład 100 egz.

Spis treści

Streszczenie	9
Abstract	13
Wykaz ważniejszych oznaczeń i symboli	17
1. Wprowadzenie	19
1.1. Ogólna charakterystyka tematu pracy	19
1.2. Cel, tezy i zakres prac własnych	19
2. Nikiel i jego stosowanie	21
3. Stopy na osnowie niklu	23
3.1. Ogólna systematyka	23
3.2. Topienie i odlewanie	27
3.2.1. Metody topienia, formowania i zalewania	27
3.2.2. Topienie niklu	28
3.2.3. Topienie stopów Ni-Cu	29
3.2.4. Topienie stopów Ni-Cr-Fe	30
3.2.5. Technologia odlewania	31
4. Nadstopy	33
4.1. Charakterystyka nadstopów	33
4.2. Nadstopy na osnowie niklu	33
5. Obróbka cieplna stopów niklu	37
5.1. Polikrystaliczne stopy odlewnicze	37
5.2. Stopy krystalizujące kierunkowo oraz monokrystaliczne	39
6. Odlewnicze stopy niklu	41
6.1. Stopy odporne na korozję	41
6.2. Stopy żaroodporne i żarowytrzymałe	44
7. Zakres i metodyka badań eksperymentalnych	48
8. Przebieg badań eksperymentalnych	53
8.1. Wybór tworzywa do prób	53
8.2. Badania stopu <i>Inconel 740</i>	55
8.2.1. Próby topienia	55
8.2.2. Dobór parametrów temperaturowo-czasowych procesu obróbki cieplnej w celu uzyskania zamierzonej struktury	57
8.2.3. Badanie materiałowe wytworzonego stopu	58
8.2.3.1. Badania metalograficzne	58
8.2.3.2. Pomiary wytrzymałości na rozciąganie	63
8.2.4. Ocena skuteczności przeprowadzonych zabiegów cieplnych	64
8.2.5. Podsumowanie wyników badań stopu <i>Inconel 740</i>	66
8.3. Badania stopu <i>Haynes 282</i>	69
8.3.1. Określenie podstawowych parametrów cieplnych	69
8.3.2. Ocena wysokotemperaturowego oddziaływania fizykochemicznego na granicy ciekły metal / ceramika tygla	72
8.3.3. Przeprowadzenie wytopów w skali laboratoryjnej	81

8.3.4.	Próby technologiczne	84
8.3.4.1.	Analiza termiczna	84
8.3.4.2.	Próba schodkowa	86
8.3.4.3.	Próba lejności	89
8.3.4.4.	Charakterystyka strukturalna	93
8.3.5.	Analiza zmian strukturalnych w procesie obróbki cieplnej	98
8.3.6.	Badanie właściwości mechanicznych wytworzonego stopu	102
8.4.	Próby gorącego prasowania izostatycznego (HIP)	106
8.4.1.	Dobór parametrów procesu i wykonanie prób	106
8.4.2.	Badania materiałowe otrzymanego stopu	107
8.5.	Wykonanie próbných odlewów użytkowych	113
8.5.1.	Opracowanie technologii odlewniczej	113
8.5.2.	Wykonanie wytopów i obróbka cieplna	117
8.5.3.	Badania materiałowe wykonanych odlewów	120
8.6.	Analiza osiągniętych rezultatów badań stopu <i>Haynes 282</i>	126
9.	Podsumowanie i wnioski końcowe	129
	Spis rysunków	137
	Spis tabel	143
	Literatura	145

Contents

Streszczenie	9
Abstract	13
List of main designations and symbols	17
1. Introduction	19
1.1. General information about the subject of the study	19
1.2. The aim, thesis and scope of own studies	19
2. Nickel and its applications	21
3. Nickel-based alloys	23
3.1. General system	23
3.2. Melting and casting	27
3.2.1. Methods for melting, moulding and pouring	27
3.2.2. Melting of nickel	28
3.2.3. Melting of Ni-Cu alloys	29
3.2.4. Melting of Ni-Cr-Fe alloys	30
3.2.5. Casting technology	31
4. Superalloys	33
4.1. Characteristics of superalloys	33
4.2. Nickel-based superalloys	33
5. Heat treatment of nickel alloys	37
5.1. Polycrystalline cast alloys	37
5.2. Alloys subjected to directional crystallization and monocrystalline alloys	39
6. Cast nickel alloys	41
6.1. Corrosion-resistant alloys	41
6.2. Heat- and creep-resistant alloys	44
7. Scope and methods of experimental studies	48
8. Program of experiments	53
8.1. Selection of test alloys	53
8.2. Testing of <i>Inconel 740</i>	55
8.2.1. Test melting	55
8.2.2. Choice of time-temperature parameters of the heat treatment process to obtain the required structure	57
8.2.3. Material research of alloy produced	58
8.2.3.1. Metallographic examinations	58
8.2.3.2. Tensile testing	63
8.2.4. Evaluating the effectiveness of the heat treatment process	64
8.2.5. Summing up the test results obtained on <i>Inconel 740</i>	66
8.3. Studies of <i>Haynes 282</i>	69
8.3.1. Determination of basic thermal parameters	69
8.3.2. Evaluating high-temperature physico-chemical effect at the molten metal / ceramic crucible interface	72
8.3.3. Laboratory test melting	81

8.3.4.	Technological tests	84
8.3.4.1.	Thermal analysis	84
8.3.4.2.	Stepped specimens	86
8.3.4.3.	Castability test	89
8.3.4.4.	Structural characteristics	93
8.3.5.	Analysis of structural changes caused by heat treatment	99
8.3.6.	Mechanical testing of produced alloy	102
8.4.	Tests of hot isostatic pressing (HIP)	106
8.4.1.	Choice of process parameters and tests	106
8.4.2.	Material research of alloy produced	107
8.5.	Manufacture of pilot castings	113
8.5.1.	Development of casting technology	113
8.5.2.	Melting and heat treatment	117
8.5.3.	Material research of castings produced	120
8.6.	Analysis of test results obtained on <i>Haynes 282</i>	126
9.	Summary and final conclusions	129
	List of figures	137
	List of tables	143
	References	145